

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2325- พ.ศ. 2398) ประเทศไทยส่งเครื่องราชบรรณาการไปยังจีน รวม 35 ครั้ง หรือประมาณ 2 ปีต่อหนึ่งครั้ง ซึ่งแสดงว่าฝ่ายไทยมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการค้าจากการส่งเครื่องราชบรรณาการนี้

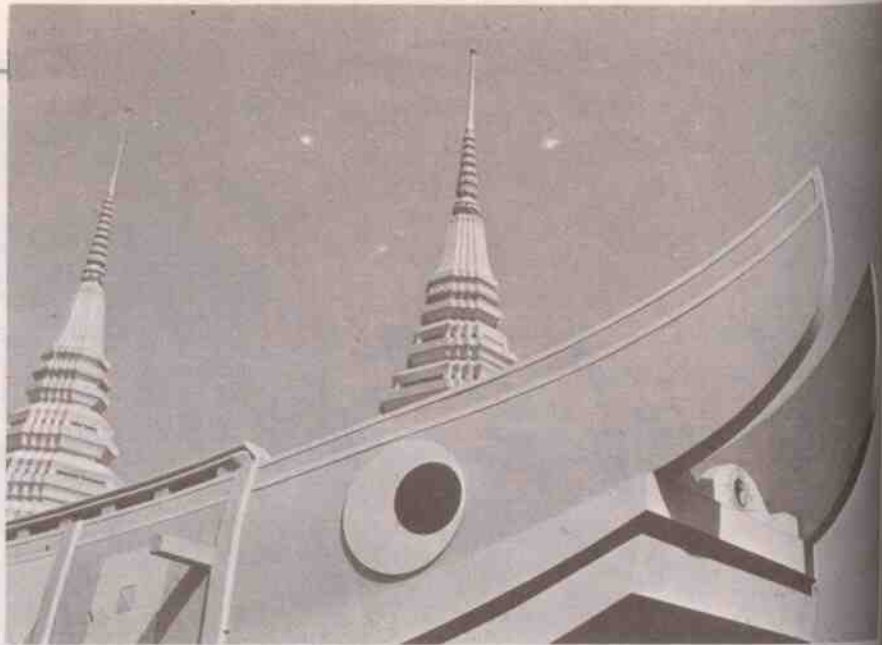
2. การค้าซึ่งดำเนินการโดยเอกชน การค้าประเภทนี้ทางรัฐบาลจีนกำหนดให้ทำที่เมืองกวางตุ้ง และมีข้อจำกัดบังคับหลายประการ เช่นห้ามรับคนจีนเดินทางมากับเรือสินค้า ไม่ว่าจะในฐานะผู้โดยสารหรือกลาสี เป็นต้น อย่างไรก็ตามเรือสินค้าไทยก็เดินทางไปค้าขายยังเมืองท่าต่าง ๆ ของจีนนอกเหนือจากที่กวางตุ้ง เช่นที่ เกียวมูย เอ๋หมิง ลิมโป โดยเฉพาที่เซียงไฮ้ ซูเจา และนิงโป เป็นเมืองที่สำคัญทางการค้าของไทยในระหว่าง พ.ศ. 2363 ถึง พ.ศ. 2373 มีเรือสินค้าจากไทยทำการค้าที่เมืองท่าทั้งสามแห่ง รวม 89 ลำ คิดเป็นน้ำหนักประมาณ 325,000 ตัน หรือประมาณร้อยละ 50 ของปริมาณสินค้าออกของไทยในทศวรรษนั้น

สินค้าที่ไทยส่งไปขายที่ประเทศจีนนั้นส่วนใหญ่ได้แก่ของป่า เช่น ฝาง รง คลั่ง กฤษณา เปลือกโกกตาง ไม้พะยุง ฆาซัง เขาโค-กระบือ นอแรด ชะมด รังนก หางนกยูง สินค้าทางเกษตร เช่น ข้าว หนาก ปลาเค็ม น้ำตาล เครื่องเทศต่าง ๆ เช่น พริกไทย กระวาน กานพลู เป็นต้น

นอกจากจีนแล้ว ไทยยังทำการค้ากับเขมรและญวน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนหรือซื้อมาขายต่อให้จีน

และแหล่งค้าขายที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของไทย คือหมู่เกาะอินเดียนตะวันออก กับเมืองท่าบริเวณช่องแคบมะละกา ซึ่งปริมาณเรือสินค้าไทยที่เดินทางไปยังเมืองดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในปลายรัชสมัยของรัชกาลที่สอง

กำไรที่ได้จากการค้าระหว่างประเทศในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์นั้น รัชเชนเบอเกอร์ ซึ่งเข้ามากรุงเทพฯ ใน พ.ศ. 2378 ประ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเกรงว่าต่อไปภายหน้าถูกหลานจะไม่ได้เห็นเรือสำเภา จึงได้จำลองไว้ให้ดูที่วัดคอกกระบือ แล้วภายหลังเลยเปลี่ยนชื่อวัดไปตามรูปที่สร้างเป็น "วัดยานนาวา"

มาณว่ารัฐบาลได้เงินถึงปีละ 1 ล้านเก้าแสนบาท ในขณะที่เก็บรายได้จากส่วยทอง ค่าฤชา และภาษีภายใน ได้เพียงประมาณ 4 แสนบาท

จากผลกำไรมหาศาลของการค้าสำเภา ทำให้พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ อาทิเช่น กรมพระราชวังบวร รัชกาลที่ 3 เมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ พระยาโชฎิกกราชเศรษฐี พระจุฬาราชมนตรี เจ้าพระยาพระคลัง (ทุน) พระยาพระคลัง (ดิศ บุนนาค) ต่างก็จัดเรือสำเภาของตนเองออกไปค้าขายด้วย และเมื่อรัชกาลที่ 2 ทรงขาดพระราชทรัพย์ที่จะใช้พระราชทานเบี้ยหวัดก็เคยทรงขอยืมเงินจากกรมพระราชวังบวรซึ่งค้าสำเภามีกำไรมาใช้สอยก่อนแต่ในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงสามารถหารายได้แผ่นดินจากการค้าต่างประเทศ ทั้งที่เป็นเงินตราและสินค้า รวมกันแล้วเป็นมูลค่าเกินกว่า 14 ล้านบาท

แป๊ะเต่าจูน : เรือหัวขาว

เรือสินค้าของไทย นับแต่สมัยรัชกาลที่ 3 นิยมใช้สำเภาแบบจีนแต่จิว เพราะเป็นเรือขนาดใหญ่บรรทุกสินค้าได้มาก ในสมัยรัชกาลที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2362 ประเทศไทยมีเรือสินค้าที่ติดต่อค้าขายกับจีนเป็นจำนวน

140 ลำ เรือสำเภาเหล่านี้ต่อขึ้นในประเทศจีน โดยอาศัยฝีมือช่างและกรรมกรชาวจีนที่เรือสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาจากบริเวณคลองผดุงกรุงเกษม ไปจนถึงบางคอแหลม และบางหัวเมืองชายทะเล เรือสินค้าของไทยจะพาสินค้าที่หัวเรือเป็นที่สังเกตให้แตกต่างออกไปกับเรือจีนทั่ว ๆ ไป จีนเรียกเรือไทยว่า "แป๊ะซุน" หรือ "แป๊ะเต่าจูน" แปลว่าเรือหัวขาว

รูปแบบของเรือสำเภาชนิดนี้ ใน พ.ศ. 2378 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้จำลองไว้ที่วัดยานนาวา

นอกจากจะเป็นผู้ต่อเรือสินค้าไทย การเดินเรือก็ยังคงอาศัยคนจีนซึ่งมีกรรมชำนาญในด้านนี้มาแต่โบราณ พนักงานเดินเรือไทยนับแต่ต้นหน ผู้นำร่อง นายเรือ ลูกลเรือ ส่วนเป็นคนจีนแทบทั้งสิ้น ด้วยมือที่ถือนูกลูกคิด

สิ่งที่ทำให้คนจีนก้าวเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจของไทยในยุคนี้ประการสำคัญได้แก่การเป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้า และการค้าต่างประเทศทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากพ่อค้าชาวจีนมีกรรมชำนาญในการค้าและดีราคาสินค้า ใน

รัชกาลที่ 1 ทรงเข้ามาในประเทศไทย จะใช้สอยคนจีนให้โซบายนี้ปรากฏว่ากำหนดเงินผูกบัญชีเกณฑ์แรงงานไว้จากไพร่ไทย นอกจกไปค้าขายยังเมืองชาวจีนอพยพมาค้าส่งเสริมให้ชาวจีนประเทศไทย ปีละเป็นการช่วยให้เรือระวาง และมีรายได้ด้วย ซึ่งบรรดาคณบดีของกรุงรัตนโกสินทางการค้าและการ ในด้านโครงร และการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศนี้ รมานมีส่วนสัมพันธ์อยู่ ด้านการผลิต โกสินทร์ ได้เปลี่ยนสินค้าทางการเกษตร การผลิต เช่น น้ำตาล คนจีน 200 ปีภาย